

Identification and Prioritization of Innovative Facilitation Methods for Welfare Beneficiaries Using the Fuzzy Delphi Technique

Bijan Rezaee

Associate Professor, Department of Management and Entrepreneurship, Faculty of Economics and Accounting, Razi University, Kermanshah, Iran.
(Corresponding Author) rezaee61@yahoo.com

Saba Amiri

Assistant Professor, Department of Management and Entrepreneurship, Faculty of Economics and Accounting, Razi University, Kermanshah, Iran.
s.amiri@razi.ac.ir

Moein Soleimani

Ph.D. in Entrepreneurship, Department of Management and Entrepreneurship, Faculty of Economics and Accounting, Razi University, Kermanshah, Iran.
ms.moein@outlook.com

Khadijeh Azizi

Ph.D. Student in Entrepreneurship, Department of Management and Entrepreneurship, Faculty of Economics and Accounting, Razi University, Kermanshah, Iran.
khazizi44@gmail.com

Abstract

The present study aimed to identify and prioritize innovative facilitation methods and their impact on sustainable employment for beneficiaries of the Welfare Organization. In terms of data collection, this research was descriptive; in terms of purpose, it was applied-developmental; and in terms of methodology, it was mixed-method. The qualitative part was conducted using content analysis, while the quantitative part employed the Fuzzy Delphi technique with a screening and prioritization approach. The study population included welfare experts and related organizations involved in facilitation, faculty members with relevant education and experience, and beneficiaries covered by the Welfare Organization in Kermanshah Province. Data collection tools in the qualitative part consisted of semi-structured interviews, and in the quantitative part, a researcher-made questionnaire derived from the qualitative findings was used. The results of coding led to the identification of 82 innovative facilitation methods, categorized as follows: 1. Educational and empowerment support (vocational and specialized training, online and digital education, scholarships, career counseling), 2. Employment support and assistance (creating

opportunities for self-employment, facilitating work activities, market creation for beneficiaries' products, networking), 3. Legal and financial support (providing low-interest loans, tax and insurance facilities, capital provision, covering training costs), 4. Support through modern technologies (computer and information and communication technologies, creating local communication platforms), 5. Public awareness (socialization, social support), 6. Political and legal support (protective laws, policies supporting entrepreneurship for the disabled, encouraging the employment of beneficiaries), 7. Support through collaboration with various organizations (collaboration with government organizations, private sector, universities and educational centers, international organizations, financial institutions and banks, unions, associations, and non-profit organizations). The effectiveness of 77 methods was confirmed by participants, while 5 methods were rejected and did not pass the Delphi screening.

Keywords: Facilitation, Social Responsibility, Entrepreneurship, Social Welfare, Welfare.

شناسایی و اولویت بندی روش های نوین تسهیگری برای مددجویان بهزیستی با بهره از تکنیک دلفی فازی

بیژن رضایی

دانشیار گروه مدیریت و کارآفرینی، دانشکده اقتصاد و حسابداری، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

(نویسنده مسئول) rezaee61@yahoo.com

صبا امیری

استادیار گروه مدیریت و کارآفرینی، دانشکده اقتصاد و حسابداری، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

s.amiri@razi.ac.ir

معین سلیمانی

دکتری کارآفرینی، گروه مدیریت و کارآفرینی، دانشکده اقتصاد و حسابداری، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

ms.moein@outlook.com

خدیجه عزیزی

دانشجوی دکتری کارآفرینی، گروه مدیریت و کارآفرینی، دانشکده اقتصاد و حسابداری، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

khazizi44@gmail.com

چکیده

پژوهش حاضر با هدف شناسایی و اولویت بندی روش های نوین تسهیگری و تأثیر آن بر اشتغال پایدار مددجویان سازمان بهزیستی انجام شد. این پژوهش از حیث روش گردآوری داده ها، توصیفی؛ از نظر هدف، کاربردی- توسعه ای و از منظر روش، آمیخته بود که بخش کیفی آن به روش تحلیل محتوا و بخش کمی با تکنیک دلفی فازی با رویکرد غربال و اولویت دهی انجام شد. جامعه مورد مطالعه، کارشناسان بهزیستی و سازمان های ذی ربط مرتبط با تسهیگری، اعضای هیأت علمی با تحصیلات و تجربه مرتبط و مددجویان تحت پوشش سازمان بهزیستی در استان کرمانشاه بودند. ابزار گردآوری داده ها در بخش کیفی مصاحبه های نیمه ساختاریافته و در بخش کمی پرسش نامه محقق ساخته حاصل از یافته های بخش کیفی بود. نتایج حاصل از کد گذاری موجب شناسایی ۸۲ روش نوآورانه و نوین تسهیگری شد که به صورت ۱. حمایت های آموزشی و توانمندسازی (آموزش های حرفه ای و تخصصی، آموزش های آنلاین و دیجیتال، بورس های تحصیلی، مشاوره های شغلی)، ۲. حمایت و پشتیبانی از اشتغال (زمینه سازی برای خوداشتغالی، تسهیل انجام فعالیت های کاری، بازارسازی برای محصولات مددجویان، شبکه سازی)، ۳. حمایت های حقوقی و مالی

(ارائه وام‌های کم‌بهره، تسهیلات مالیاتی و بیمه‌ای، تأمین سرمایه، تأمین هزینه‌های آموزش)، ۴. حمایت با فناوری‌های نوین (فناوری‌های رایانه‌ای و اطلاعات و ارتباطات، ایجاد پلتفرم‌های ارتباطی محلی)، ۵. آگاهی بخشی عمومی (جامعه‌پذیری، پشتیبانی اجتماعی)، ۶. حمایت‌های سیاسی و قانونی (قوانین حمایتی، سیاست‌های حمایت از کارآفرینی معلولان، تشویق به استخدام مددجویان)، ۷. حمایت از طرق همکاری با سازمان‌های مختلف (همکاری با سازمان‌های دولتی، همکاری با بخش خصوصی، همکاری با دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی، همکاری با سازمان‌های بین‌المللی، همکاری با نهادهای مالی و بانک‌ها، همکاری با اتحادیه‌ها و انجمن‌ها و سمن‌ها و سازمان‌های غیرانتفاعی) طبقه‌بندی شد که اثربخشی تعداد ۷۷ روش توسط مشارکت‌کنندگان مورد تایید قرار گرفت و ۵ روش نیز از غربال دلفی عبور نکرده و رد شدند.

کلیدواژه‌ها: تسهیلگری، مسئولیت اجتماعی، کارآفرینی، رفاه اجتماعی، بهزیستی

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان کرمانشاه

فصلنامه پیشرفت و توسعه استان کرمانشاه، دوره ۴، شماره ۳، ص ۱۰۱-۱۲۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۲۹

تاریخ ارسال: ۱۴۰۳/۱۱/۰۷

۱- مقدمه

سازمان بهزیستی با توجه به اهداف، سیاست‌ها و استراتژی‌های خود، جهت حمایت از اقشار محروم گام برمی‌دارد تا به‌تواند بهترین خدمات را به مددجویان ارائه نماید. با توجه به اینکه کارآفرینی اجتماعی در چنین نهادی از اهمیت بسیاری برخوردار است، می‌توان آن را به‌عنوان یکی از راه‌کارهای مناسب انجام مأموریت این سازمان تلقی کرد (شیخی و همکاران، ۲۰۲۱). کارآفرینی اجتماعی به‌معنی به‌کارگیری فرآیندهای نوآورانه برای ایجاد ارزش‌های اجتماعی در جامعه است (گریس و همکاران^۱، ۲۰۱۹). تسهیل‌گری مددجویان یکی از مهم‌ترین ابزارهای کارآفرینی اجتماعی است که به‌منظور ارتقای کیفیت زندگی و توانمندسازی افراد نیازمند انجام می‌شود (شیخی و همکاران، ۲۰۲۱). این در حالی است که با پیشرفت‌های سریع فناوری و تغییرات اجتماعی، نیاز به روش‌های نوین تسهیل‌گری بیش از پیش احساس می‌شود. ان روش‌ها نه تنها به‌بهبود شرایط معیشتی مددجویان کمک می‌کند، بلکه فرصتی برای ایجاد استقلال و خودکفایی آنان فراهم می‌آورد (امران و همکاران^۲، ۲۰۲۴).

از سوی دیگر، تأمین مشاغل پایدار و مناسب، به‌عنوان یکی از شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی کشورها در نظر گرفته می‌شود و داشتن شغل به‌عنوان عاملی مهم در تأمین نیازهای زندگی و تأمین آسایش در نظر گرفته می‌شود (یانوس و همکاران^۳، ۲۰۲۰). در دنیای امروز، رویکرد و نگرش جدید انسان‌ها به زندگی براساس رقابت‌ها و تحولات فزاینده در بخش‌های مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی جوامع سبب گردیده که مسائل روزمره شکل متفاوت‌تری از قبل به خود بگیرند و افراد دارای ناتوانی نیز به‌دنبال کسب و کارند و تمایل دارند تا دریافت‌های عادلانه‌ای داشته باشند، هرچند آن کار در قالب کسب و کارهای کوچک و در راستای توانمندی آنها باشد (وکیل‌الرعا یا و اقوامی، ۲۰۱۹). در این راستا، نقش مددجویان در وضعیت اشتغال کشور به‌عنوان یک موضوع مهم و حیاتی، نیازمند توجه و بررسی دقیق است (رستگار و همکاران، ۲۰۱۹). مددجویان، به‌عنوان بخشی از جامعه، دارای توانایی‌ها و قابلیت‌های منحصر به فردی هستند که می‌توانند به توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور کمک کنند (ویکتور^۴، ۲۰۲۳). با این حال، موانع و چالش‌های متعددی در مسیر اشتغال این افراد وجود دارد که نیاز به توجه و حمایت دارد. با این وجود در ایران، مددجویان با مشکلاتی نظیر عدم دسترسی به فرصت‌های شغلی، تبعیض‌های اجتماعی و نگرش‌های منفی مواجه هستند که مانع از مشارکت فعال آنها در بازار کار می‌شود (رستگار و همکاران، ۲۰۱۹). بنابراین بیکاری افراد ناتوان، علاوه بر مشکلات اقتصادی فراوان برای آنان، جایگاه انسانی، اجتماعی و فرهنگی آنها را نیز در جامعه تنزل می‌دهد و روحیه یأس و خودکم‌بینی، رکود و ناتوانی را در میان آنها ترویج می‌کند (بهری و همکاران^۵، ۲۰۲۳). درمقابل مشارکت فعال مددجویان در جامعه موجب افزایش روحیه و باور به زندگی مفید در میان آنها خواهد شد، همچنین هزینه‌های پرداخت مستمری‌های دائمی به آنها را از بین می‌برد (بوش و تاسی^۶، ۲۰۱۷).

1. Grisé et al.
2. Amran et al.
3. Yanos et al.
4. Victor
5. Bahry et al.
6. Bush & Tassé

در طی ده سال گذشته، استان کرمانشاه همواره بالاترین نرخ بیکاری در میان استان‌های مختلف را به خود اختصاص داده که با توجه به پتانسیل‌های موجود و مزیت‌های نسبی منطقه‌ای جای درنگ دارد؛ عوامل متعددی بر ایجاد و تشدید بیکاری در استان اثر گذارند؛ عوامل فرهنگی و اجتماعی، عوامل اقتصادی، عوامل سیاسی، منابع انسانی، عوامل سازمانی و غیره (خانه صنعت، معدن و تجارت کرمانشاه، ۲۰۲۳). تمامی این عوامل در یک سیکل، چرخه بیکاری را ایجاد و تشدید می‌کنند، به‌عنوان مثال افزایش نرخ بیکاری منجر به افزایش آسیب‌های اجتماعی مانند مهاجرت، اعتیاد، افزایش جرم و بزه، طلاق و ... و آسیب‌های اقتصادی مانند کاهش تمایل سرمایه‌گذاران جهت ورود به استان، می‌گردد که این پیامدها به نوبه خود، فضای کسب و کار استان را نامناسب می‌نمایند. لذا، ضروری است همه ابزارها و مسیرهای متنوع برای بهبود فضای کسب و کار در استان کرمانشاه بررسی گردد که پرداختن به مسأله تسهیل‌گری فعالیت‌های کارآفرینانه مددجویان بهزیستی، می‌تواند به‌عنوان یکی از این ابزارهای بسیار مؤثر عمل کند و با تأثیری که دارد، منجر به بهبود وضعیت تولیدکننده‌ها در استان کرمانشاه گردد.

بنابراین، اصلاح روش‌های سنتی و بکارگیری روش‌های نوین تسهیل‌گری، برای توسعه اشتغال پایدار مددجویان بهزیستی، به‌عنوان یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر مطرح است. بنا به گفته پژوهشگران، روش‌های تسهیل‌گری سنتی، اغلب فاقد سازگاری و پاسخ‌گویی لازم برای برآوردن نیازهای در حال تحول بازار کار امروزی هستند (بیمروس و بارنس^۱، ۲۰۱۴). از سوی دیگر، روش‌های نوآورانه به‌گونه‌ای طراحی می‌شوند که انعطاف‌پذیرتر باشند و می‌توانند با شرایط منحصر به فرد هر مشتری تنظیم شوند و احتمال نتایج موفقیت‌آمیز را افزایش دهند (مورای^۲، ۲۰۲۱). روش‌های سنتی اغلب شامل یک رویکرد از بالا به پایین هستند، که در آن ذینفعان ممکن است احساس بی‌تفاوتی کنند و تعهد آن‌ها به فرآیند را کاهش دهد (کتز و کروگر^۳، ۲۰۱۹). به‌علاوه، اغلب روش‌های تسهیل‌گری نوآورانه از فناوری و منابع مدرن برای افزایش تجربه یادگیری و توسعه استفاده می‌کنند (اسمیت^۴، ۲۰۱۸). روش‌های نوآورانه تسهیل‌گری می‌تواند فرصت‌های شبکه‌ای را بین ذینفعان و کارفرمایان بالقوه تسهیل کند. با سازماندهی نمایشگاه‌های شغلی، برنامه‌های مربی‌گری یا کارگاه‌های اجتماعی، تسهیل‌گران می‌توانند به مددجویان کمک کنند تا با متخصصان صنعت ارتباط برقرار کنند و شانس آن‌ها را برای تضمین اشتغال پایدار افزایش دهند. همچنین روش‌های نوآورانه ممکن است بتوانند امکان انطباق با بافت اجتماعی-اقتصادی محلی (بیمروس و بارنس، ۲۰۱۴) و خاص استان کرمانشاه را فراهم نمایند. تسهیل‌گران می‌توانند رویکردهای خود را براساس خواسته‌های بازار کار محلی تنظیم کنند و اطمینان حاصل کنند که مهارت‌های آموزش داده شده مرتبط و مورد تقاضا هستند که برای تقویت اشتغال پایدار بسیار مهم است.

با توجه به مطالب گفته شده، لزوم پرداختن به مسأله شناسایی و اولویت‌بندی روش‌های نوین تسهیل‌گری برای مددجویان بهزیستی در استان کرمانشاه هدف این پژوهش بود که با استفاده از تکنیک دلفی فازی انجام شد.

1. Bimrose & Barnes
2. Murray
3. Katz & Krueger
4. Smith

۲- مبانی نظری

حمایت از حقوق شهروندی، وظیفه دولت‌ها برای همه شهروندان است و در این موضوع، هیچ استثنایی وجود ندارد. یک مددجو به‌عنوان یک شهروند دارای حقوقی است که در بسیاری موارد نادیده گرفته می‌شود؛ از جمله بی‌توجهی به وضعیت شغلی آنها که منجر به نداشتن درآمد مناسب، وابستگی اقتصادی، بروز فقر، عدم حضور در اجتماع و سرخوردگی اجتماعی در کنار محرومیت از سلامت جسمی فرد دارای معلولیت می‌گردد (هنگا و همکاران^۱، ۲۰۱۷). اگر شرایطی برای مددجو فراهم شود که بتواند کسب درآمد کند و از حمایت در اشتغال بهره‌مند شود، علاوه بر کاهش هزینه‌های بخش دولتی، قرارگرفتن در محیط کار، وی را از لحاظ درآمدی و روحی و روانی تقویت می‌کند. لذا بدون حمایت‌های دولتی و نداشتن یک مدل شغلی حمایت‌شده دولتی، نمی‌توان انتظار بهبود شرایط مددجویان را داشت (والا و همکاران، ۲۰۲۲).

در پاسخ به مشکلات و چالش‌های پیش‌روی مددجویان، سیاست‌ها و برنامه‌های متعددی برای حمایت از اشتغال و کارآفرینی آنان تصویب شده و براساس شرایط اجتماعی- فرهنگی، آنها به خوداشتغالی، اشتغال ناقص و کار پاره‌وقت روی می‌آورند. مطالعات اخیر در انگلستان نشان داده که مددجویان بیشتر از افراد عادی به دلیل انگیزه‌های غیرمادی، خوداشتغالی را انتخاب می‌کنند، زیرا می‌خواهند انعطاف لازم در محل و ساعت کار و استقلال کاری داشته باشند (امران و همکاران، ۲۰۲۴). رضایت شغلی و رضایت از شرایط کار در این نوع فعالیت، در میان مددجویان بیش از افراد معمولی است. از دیگر دلایل افزایش میل به کارآفرینی و خوداشتغالی ممکن است تبعیض کارفرمایان باشد که به‌عنوان مهم‌ترین عامل همواره مطرح است که در نهایت باعث می‌شود فرد مددجو به کارآفرینی روی بیاورد (بیکر و همکاران^۲، ۲۰۱۷).

از سال ۱۹۸۶ پس از ایجاد تغییراتی در برنامه‌های سنتی ارائه خدمات به مددجویان در آمریکا و اروپا، رویکرد فلسفی جدیدی به نام «عادی‌سازی»^۳ پدیدار شد. پس از آن، افزایش خدمات اشتغال‌خانگی و حضور بیشتر فرد مددجو در جامعه و پروژه‌های برای حمایت مالی و بودجه دولتی و نیز پشتیبانی‌های غیرمالی به‌طور آزمایشی با عنوان «اشتغال پشتیبانی‌شده»^۴ از افراد خاص مطرح شد که به‌عنوان ابزاری برای کمک به افراد معلول در دستیابی و حفظ شغل‌های واقعی دنبال شد و اصلاحات قانون را برای خدمات این طرح از طریق سیستم ملی توانبخشی شغلی فراهم کرد. شیوه اشتغال حمایت‌شده، روشی بین‌المللی و موفق در ایجاد اشتغال برای افراد مددجو است که باید در هر کشور، مطابق با رسوم و فرهنگ آن کشور بومی‌سازی شود. پشتیبانی از مددجویان برای اشتغال، راهکاری است که از سوی افراد یا نهادهایی اعمال می‌شود و توسط آن، افراد با ناتوانی‌های مختلف را برای تصاحب شغل مناسب حمایت می‌کنند؛ این حمایت باید به‌گونه‌ای باشد که هم در کسب یک شغل مناسب و هم در حفظ آن، در طول مدت زندگی فرد مددجو به صورت سیستماتیک، اثر کمک‌کننده‌ای داشته باشد (مک‌دائل^۵، ۲۰۱۷). با این روش، وقت فرد فقط صرف آموزش محض نمی‌شود، زیرا آموزشی که منجر به کسب

1. Hanga et al.

2. Becker et al.

3. Normalization

4. Supported Employment (SE)

5. McDonnall

شغل و درآمد نشود، باعث کاهش انگیزه در فرد می‌شود. در این نوع تفکر همه افراد می‌توانند کار کنند، در صورتی که سازمان‌ها و شرکت‌های حمایت‌کننده بدانند چگونه فرد را از نظر آموزش، مهارت و اعتماد به نفس برای کار آماده نمایند و این وظیفه همیار شغلی یا تسهیل‌گر است که آموزش لازم و مناسب را به فرد توانیاب داده و او را در راستای کسب شغل و سپس حفظ آن یاری کند. بنابراین، در این روش، آموزش کار و نحوه آموزش به توانیاب حائز اهمیت است (یانوس و همکاران، ۲۰۱۸).

بنابراین رویکرد اشتغال حمایت‌شده با کمک همیار شغلی را می‌توان با واژه تسهیل‌گری بازتعریف نمود؛ تسهیل‌گری نوعی روش کار با مردم است که آنها را قادر به فهم یک وظیفه و یا اجرای یک فعالیت به نحوی که رفع‌کننده مشکلات آنان باشد، کند. تسهیل‌گری یعنی توانمندسازی و ایجاد شکل‌های محلی و هم‌گرا. تسهیل‌گری بیشتر از آن که یک وظیفه باشد یک خدمت است. در بیانی دیگر، تسهیل‌گری فن و هنری براساس روش هدفمند به‌منظور ایجاد سهولت در تصمیم‌گیری و فراهم آوردن زمینه مشارکت مردم از طریق خودباوری آنان است (شیخی و همکاران، ۲۰۲۱). بر این اساس، تسهیل‌گری نقش اساسی در تقویت ظرفیت‌ها دارد و فرایندهایی را تسهیل و به‌دستیابی به اهداف کمک می‌کند و هم‌زمان به کاهش مشکلات فردی، گروهی و اجتماعی در تعامل با سازمان‌های دولتی و غیردولتی یاری می‌رساند. تسهیل‌گری از طریق ایجاد ارتباط اثربخش میان محدوده‌های ذهنی، به تسهیم و ارتقای دانش، عقلانیت و مهارت‌های هر فرد می‌پردازد و استفاده صحیح از روش‌ها را در تسهیل فرایند تضمین می‌کند. می‌توان گفت تسهیل‌گر کسی است که در مردم اعتماد به نفس ایجاد می‌کند تا باور کنند که گفته و عمل آن‌ها مهم است، قادر باشند تا نسبت به تغییر خود گامی بردارند، بتوانند بسیار ساده نظرات خود را بیان و از حق خود دفاع کنند و مایل باشند تا در فرایند توسعه شخصی و اجتماعی مشارکت داشته باشند. این در حالی است که روش اشتغال حمایت‌شده دارای پنج گام اصلی است:

- توافق نظر
- تشکیل پرونده شغلی و ارزیابی توانایی‌های فرد
- جستجوی کار که از مهم‌ترین وظایف تسهیل‌گر (همیار شغلی) است. تطبیق شغل مناسب با شخصیت و علاقه فرد مددجو، از مهم‌ترین ویژگی‌های این مرحله است.
- در این مرحله پس از انتخاب کار و کارفرما، باید به مددجو، نحوه نوشتن رزومه و انجام مصاحبه شغلی را آموزش داد که همراهی تسهیل‌گر الزامی است.
- گام آخر، پشتیبانی از فرد در محل کار و خارج از آن است (مک‌دائل، ۲۰۱۷).

۳- پیشینه پژوهش

در ادامه به بررسی تعدادی از پژوهش‌های مرتبط با موضوع پرداخته شده است؛ لازم به توضیح است، پژوهشی که مشابه با این موضوع باشد، تاکنون انجام نشده است. همچنین با توجه به قوانین و آیین‌نامه‌ها و محیط کسب و کار در ایران، بررسی مطالعات داخلی به‌عنوان پیشینه، اهمیتی دوچندان دارد؛ از این رو، در جدول ۱ پژوهش‌هایی که در تعدادی از جنبه‌ها به این موضوع نزدیک باشند، آورده شده‌اند.

جدول ۱. خلاصه پیشینه پژوهش‌های داخلی و خارجی مرتبط

پژوهشگر	سال	عنوان پژوهش	نتایج / دستاوردهای پژوهش
قاسمی و میرکزاده	۲۰۲۳	شناسایی مؤلفه‌ها و راهکارهای توسعه کارآفرینی در میان معلولان (مورد مطالعه نواحی روستایی بخش کوزران در شهرستان کرمانشاه)	در نتیجه تحلیل داده‌های پژوهش، ۵۸ مفهوم مرتبط با عوامل مؤثر بر کارآفرینی معلولان روستایی شناسایی شد که این مفاهیم در قالب ۱۵ سازه و ۴ مقوله اصلی شامل شایستگی‌های کارآفرینانه معلولان روستایی (شایستگی تعهد، شایستگی یادگیری، شایستگی ارتباطی، شایستگی راهبردی)؛ عوامل فردی (سودمندی و هویت اجتماعی؛ احساس نوع‌دوستی؛ هوشیاری کارآفرینانه و ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینانه)؛ زمینه‌ای (حمایت محلی ادراک شده؛ تلاطم‌ها و محدودیت‌ها؛ حمایت درک شده از سوی خانواده و سرمایه انسانی) و ساختاری (شامل عوامل زیرساختی - محیطی؛ بروکراسی اداری و اقدامات سازمان بهزیستی) مؤثر بر کارآفرینی معلولان روستایی دسته‌بندی شدند. همچنین، ۲۷ مفهوم مرتبط با راهکارهای توسعه کارآفرینی معلولان روستایی شناسایی شد که در قالب پنج راهکار آموزشی - توانمندسازی؛ فرهنگ‌سازی و تغییر نگرش عمومی به کارآفرینی معلولان؛ حمایت و پشتیبانی مادی - معنوی؛ تنوع بخشی زمینه اشتغال و برندسازی محصولات معلولان و بهبود کمی و کیفی نیروی انسانی دسته‌بندی شدند. نتایج نشان داد که شایستگی یادگیری، سرمایه انسانی، تلاطم‌ها و محدودیت‌ها، حمایت ادراک شده از سوی خانواده و شایستگی تعهد مهم‌ترین عوامل مؤثر بر کارآفرینی معلولان روستایی می‌باشد.
والا و همکاران	۲۰۲۳	بررسی رابطه موانع فردی و محیطی با کارآفرینی معلولین استان یزد	نتایج حاصل از پژوهش بیانگر آن است که موانع فردی و محیطی با کارآفرینی معلولین رابطه معناداری دارد و خودباوری در رابطه بین موانع فردی و کارآفرینی معلولین نقش تعدیل‌گری ایفا می‌کند.
فاضلی‌پور و همکاران	۲۰۲۳	تدوین مدل پارادایمی کاربست رویکرد کارآفرینی اجتماعی در حوزه اشتغال افراد دارای ناتوانی جسمی	در مدل پارادایمی پژوهش مشارکت افراد دارای ناتوانی به‌عنوان کارآفرین اجتماعی، بالا بودن انگیزه کار در میان افراد دارای ناتوانی و لزوم بازنگری دنیای این افراد به‌عنوان شرایط علی سبب‌ساز کارآفرینی اجتماعی؛ آموزش پذیری افراد دارای ناتوانی و وجود ایده کارآفرینی اجتماعی متناسب با توان‌مندی این افراد نیز به‌عنوان شرایط زمینه‌ای کارآفرینی اجتماعی معلولین مفهوم‌بندی شده‌اند. مقوله‌هایی از قبیل تفاوت‌گذاری، نگاه ابزاری به اشتغال افراد دارای معلولیت، عدم تناسب تخصص و مسئولیت در انتصابات مدیریتی، عدم آماده‌سازی شغلی، ضعف حمایت‌های قانونی، نهادی و مالی به‌عنوان محدودیت‌ها و شرایط دخیل در توسعه کارآفرینی اجتماعی هستند.
میرزاحمدی و همکاران	۲۰۲۲	توسعه کارآفرینی با رویکرد توانمندسازی معلولان و جانبازان؛ ارائه مدلی بر پایه نظریه داده بنیاد	با بررسی داده‌های به‌دست آمده در مرحله اول کدگذاری باز، ۳۱۴ مفهوم به‌دست آمد. داده‌های مرحله دوم کدگذاری باز، در ۲۶۹ مفهوم و ۵۰ مقوله عمده طبقه‌بندی شدند. براساس نتایج، توسعه کارآفرینی مبتنی بر توانمندسازی معلولان و جانبازان تحت مدل پارادایمی بر عوامل علی پنج‌گانه و شرایط زمینه‌ای و واسطه‌ای، با فرایندهای مختلف (توانمندسازها) به‌نتایج و پیامدهای مناسب منجر شد که با حرکت به سوی این الگو، شاهد تغییر اساسی در جهت بهبود حوزه کارآفرینی معلولان و جانبازان خواهد بود که این تغییرات شامل؛ پیامدهای احساس رضایت، رفاه اجتماعی، منزلت اجتماعی، احساس خوداثربخشی، امید به زندگی و احساس شایستگی در بین معلولان و جانبازان خواهد بود.
مارین پالاکویس و همکاران ۱	۲۰۲۲	بررسی اشتغال و ناتوانی: تجزیه و تحلیل کتاب - شناختی	یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که تا سال ۲۰۱۶، بحث پیرامون سلامت و اشتغال می‌چرخید و از سال ۲۰۱۷ به بعد تحقیقات بیشتر بر اشتغال افراد معلول متمرکز شده است. عوامل اجتماعی - اقتصادی مؤثر بر افراد دارای معلولیت به‌عنوان یکی از علل آسیب

پژوهشگر	سال	عنوان پژوهش	نتایج / دستاوردهای پژوهش
			رساندن به ورود آن‌ها مانند ناتوانی فکری مختلف، اشتغال و تحصیلات آن‌ها را برای کار محدود می‌کند.
پرز ماکیز و فرناندز فرناندز ۱	۲۰۲۱	تاب‌آوری و نیت کارآفرینی افراد دارای معلولیت: در جستجوی اهداف توسعه پایدار	نتایج این پژوهش در رابطه با عوامل فردی و زمینه‌ای اثرگذار بر کارآفرینی معلولان در اسپانیا نشان داد خودشکوفایی و جستجوی استقلال و آزادی از عواملی هستند که تصمیم معلولین برای کارآفرینی را تحت تأثیر قرار می‌دهند. نتایج این پژوهش همچنین، فقدان فرهنگ کسب و کار، نیاز به حمایت خانواده و دوستان و همچنین ضرورت شبکه تعامل بین افراد معلول را نشان می‌دهد. همچنین نتایج این پژوهش نشان داد برای ارتقای کارآفرینی در بین معلولین نیاز به قانون خاص یا برنامه عملیاتی می‌باشد.
دیوای ۲	۲۰۲۱	مدل کارآفرینی اجتماعی: توانمندسازی اقتصادی در جامعه معلولین	نتایج پژوهش اهمیت و نقش خلق ارزش سرمایه‌گذاری و هماهنگ‌سازی زیست‌بوم حمایت‌کننده (شامل دولت، دانشگاهیان و نهادهای غیرانتفاعی) در مدل کارآفرینی اجتماعی افراد دارای ناتوانی را نشان داده است.
کربلایی اسماعیل و همکاران	۲۰۲۱	طراحی مدل اشتغال حمایت شده دولتی در راستای توسعه کارآفرینی معلولان	یک مدل با پنج بعد عوامل دولتی، بنگاهی، فردی، عمومی و شغلی به همراه ۲۹ مؤلفه برای اشتغال حمایت شده معلولان باید مدنظر قرارگیرد. سازه نهایی این مدل در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد تأیید قرار گرفت.
وکیل‌الرعایا و اقوامی	۲۰۱۹	تحلیل اثربخشی عوامل مؤثر بر اشتغال و راه‌اندازی کسب‌وکار معلولین	عوامل مالی، فردی، دولتی، خانوادگی و کارجویانه تأثیر مثبت و معناداری بر گرایش معلولین به کسب‌وکار دارد ولی عامل اعتقادی بیانگر عدم تأثیر معنادار بر گرایش معلولین به کسب‌وکار می‌باشد.
لوپز و مانزونا رومن ۳	۲۰۱۹	تأثیر خانواده در کارآفرینی افراد دارای معلولیت در اسپانیا	نتایج این مطالعه درخصوص نقش خانواده در کارآفرینی افراد معلول در اسپانیا بود که نشان داد نهاد خانواده نقش حیاتی در کارآفرینی افراد معلول دارد. در واقع نتایج این مطالعه نشان داد نگرش خانواده، حمایت اقتصادی، حمایت عاطفی، کمک خانواده، سرپرستی معلول، وجود کسب و کار قبلی در خانواده، نقش خانوادگی فرد معلول، وضعیت اجتماعی و اقتصادی و نوع معلولیت با کارآفرینی معلول ارتباط دارند.
مزیریری و همکاران ۴	۲۰۱۷	بررسی موانع کارآفرینی برای کارآفرینان با ناتوانی‌های فیزیکی	عدم توانایی استفاده از تجهیزات و ماشین‌آلات، تبعیض، شبکه‌های کاری، مشکلات در به دست آوردن سرمایه اولیه، دانش مراکز پشتیبانی برای کارآفرینانی که دارای معلولیت‌های فیزیکی هستند، و عدم آموزش و آموزش از کارآفرینی می‌باشد.

براساس مبانی نظری و پیشینه پژوهش می‌توان بیان کرد که شناسایی و اولویت‌بندی روش‌های نوین تسهیل‌گری فعالیت‌های کارآفرینانه مددجویان به‌منظور ارائه چارچوبی مفهومی، به‌رغم اهمیت کاربردی آن، تاکنون مورد مطالعه قرار نگرفته است و مطالعه در این زمینه می‌تواند در راستای بازسازی الگوهای نوین تسهیل‌گری کمک شایانی نماید، از این‌رو نوآوری پژوهش قابل طرح است. رویکرد پژوهش حاضر، طرح موضوع جدیدی است که بدون شک در حوزه‌های استانی و ملی، چارچوب مطلوبی را هم به‌لحاظ علمی و هم کاربردی به‌وجود آورده است، به‌ویژه آن‌که جهت اولویت‌بندی از تکنیک دلفی فازی که روشی دقیق می‌باشد، بهره گرفته شده است.

1. Pérez-Macías & Fernández-Fernández
2. Dwi
3. López & Manzanera-Román
4. Maziriri et al.

۴- روش‌شناسی

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی- توسعه‌ای و از دیدگاه روش گردآوری داده‌ها، پیمایشی بوده و از منابع اولیه و ثانویه جهت گردآوری داده‌ها استفاده گردید. طرح پژوهش، به دلیل لزوم دستیابی به اطلاعات عمیق، به صورت آمیخته آشیانه‌ای انتخاب شد. در این طرح، داده‌های روش کمی در دل روش کیفی نهفته است (هانسون و همکاران^۱، ۲۰۰۵)؛ در گام کیفی، راهبرد مورد استفاده تحلیل محتوای استقرایی بود؛ راهبرد تحلیل محتوا یک روش پژوهش برای تفسیر داده‌های متنی از طریق فرآیند طبقه‌بندی منظم، کدگذاری و شناسایی درون‌مایه‌ها و الگوها بوده و هدف آن کسب معانی، تأکیدات و بن‌مایه‌های پیام‌ها و چگونگی نظم، فرآیند و الگوی ارائه آن‌هاست (کریپندورف^۲، ۲۰۰۴). بدین منظور، گام‌های ذیل برای تحلیل محتوا طی شد: انجام مطالعات اولیه، انجام کدگذاری باز، گروه‌بندی کدها، بازبینی و اصلاح کدها و درنهایت، تهیه گزارش (پاچن و همکاران^۳، ۲۰۲۰). در بخش کمی، از تکنیک دلفی فازی جهت غربال و اولویت‌بندی روش‌های نوین تسهیل‌گری شناسایی شده در بخش کیفی استفاده شد. در این تکنیک برای سنجش دیدگاه از عبارات کلامی استفاده شد. لذا چون عبارات کلامی در انعکاس کامل مکنونات ذهنی پاسخ‌دهنده محدودیت‌هایی دارد، اگر برای کمی کردن دیدگاه هر دو فرد از یک عدد قطعی استفاده شود، نتایج دارای اریب خواهد شد، بنابراین، با توسعه طیف فازی مناسب، این مشکل برطرف گردید. گام‌های انجام شده برای تکنیک دلفی فازی جهت غربال و اولویت‌دهی به شاخص‌ها به صورت زیر بود: شناسایی خبرگان و تشکیل پنل دلفی، شناسایی طیف مناسب برای فازی‌سازی عبارات کلامی، تجمع فازی مقادیر فازی شده، فازی‌زدایی مقادیر، انتخاب شدن آستانه و غربال معیارها و دستیابی به توافق؛ لذا در گام نخست، خبرگان شناسایی شدند و اصل ناشناسی، مهم‌ترین نکته در اجرای این روش است؛ به این معنا که اعضای پنل خبرگان نباید از وجود هم مطلع باشند. در الگوریتم اجرای تکنیک دلفی فازی برای غربال‌گری از طیف فازی مناسبی برای فازی‌سازی عبارات کلامی پاسخ‌دهندگان استفاده گردید که در جدول ۲ ارائه شده است. پس از آن که دیدگاه خبرگان گردآوری شد، برای تجمع دیدگاه آنها از روش میانگین فازی استفاده گردید. عدد حاصل از فازی‌زدایی بین ۰ تا ۱ بود، لذا شدت آستانه ۰/۷ در نظر گرفته شد.

جدول ۲. عدد فازی مثلثی طیف ۵ درجه‌ای

گزینه	عدد کیفی	عدد فازی مثلثی	عدد فازی قطعی
۱	خیلی کم	(۰، ۰، ۰/۱)	۰/۰۲۵
۲	کم	(۰/۲۵، ۰/۱۵، ۰/۱۵)	۰/۲۵
۳	متوسط	(۰/۵۰، ۰/۲۵، ۰/۲۵)	۰/۵
۴	زیاد	(۰/۷۵، ۰/۱۵، ۰/۱۵)	۰/۷۵
۵	خیلی زیاد	(۱، ۰/۱۵، ۰)	۰/۹۷۵

1. Hanson et al.
2. Krippendorff
3. Paschen et al.

جامعه مورد مطالعه در بخش کیفی، شامل سه بخش: ۱- خبرگان دانشگاهی در رشته‌های مدیریت کارآفرینی، اقتصاد، مدیریت کسب و کار، روانشناسی و علوم بهزیستی (۵ نفر)، ۲- کارشناسان بهزیستی و سازمان‌های ذی‌ربط که به‌طور مستقیم با امر اشتغال معلولان جسمی حرکتی در ارتباط هستند (۱۴ نفر) ۳- مددجویان تحت پوشش که در امر کارآفرینی و اشتغال خویش موفق عمل نموده‌اند (۲۰ نفر) بود. برای انتخاب نمونه از روش هدفمند قضاوتی و گلوله‌برفی استفاده شد. گردآوری داده‌ها تا دستیابی به اشباع نظری داده‌ها ادامه پیدا کرد (۳۹ نفر). در بخش کمی نیز، با توجه به ماهیت پژوهش، جامعه آماری از بین افرادی انتخاب شد که دارای اطلاعات، تجربه و تخصص کافی در حوزه بودند. بر این اساس، جامعه آماری بخش کمی مشابه با جامعه مورد مطالعه بخش کیفی انتخاب گردید و از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. با توجه به استاندارد روش دلفی فازی که ۱۰ الی ۳۰ نفر مورد آزمون قرار می‌گیرند، در این پژوهش ۲۴ نفر پرسشنامه دلفی فازی را تکمیل کردند.

در بخش کیفی، برای گردآوری داده‌ها از دو روش کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شد. در روش میدانی به‌منظور دستیابی و استخراج کدها از مصاحبه‌های نیمه‌ساختارمند استفاده گردید که به‌صورت ملاقات حضوری انجام شد. در گفتمان گروهی و مصاحبه‌های عمیق و نیمه‌ساختارمند، جمع‌آوری داده‌ها با پرسیدن سؤالات باز آغاز شد که تعدادی از آن‌ها معین شده بودند و پروتکل مصاحبه از قبل در اختیار مصاحبه‌شوندگان قرار گرفته بود و بعضی از سؤالات نیز در جریان مصاحبه با توجه به پاسخ مصاحبه‌شوندگان به سؤالات مطرح شد. در بخش کمی پژوهش نیز از پرسشنامه محقق‌ساخته که از بخش کیفی استخراج شده بود، استفاده گردید.

برای ارزیابی قابلیت اعتبار پژوهش در بخش کیفی از چند روش استفاده گردید که عبارت‌اند از: درگیری طولانی مدت و مشاهده مداوم؛ انتخاب مشارکت‌کنندگان مناسب و مرتبط؛ جمع‌آوری و تحلیل هم‌زمان داده‌ها؛ بازنگری توسط مشارکت‌کنندگان. هم‌چنین جهت افزایش پایایی، ابتدا چارچوبی مدون و مکتوب برای مصاحبه‌ها تنظیم شد و این چارچوب در مصاحبه‌های پژوهش به کار گرفته شد. سپس برای آگاهی از میزان پایایی در بخش تحلیل از روش درصد توافق درون موضوعی بهره‌گیری شد. براساس نتایج حاصل از ۳ کدگذاری مجدد توسط فرد خبره، پایایی بازآزمون برابر ۸۷ درصد محاسبه گردید که قابل قبول است (لومبارد و همکاران، ۲۰۰۲). روایی پرسشنامه دلفی فازی پژوهش، با استفاده از داده‌های مرحله اول پژوهش، توسط خبرگان مشارکت‌کننده در پژوهش تأیید شد. هم‌چنین پایایی روش دلفی فازی، با فازی‌زدایی مقادیر و انتخاب شدت آستانه (حذف مقادیر کمتر از ۰/۷) انجام شد.

۵- یافته‌ها

۵-۱- بخش کیفی پژوهش

در بخش کیفی، با استفاده از تحلیل محتوای استقرایی، داده‌های حاصل از مصاحبه، به‌صورت کدگذاری باز مفهوم‌سازی شد. در این مرحله کل محتوای پیام‌های حاصل از مصاحبه‌ها، پس از دست‌نویس کردن مصاحبه‌ها، چندین بار مورد بازخوانی و بررسی قرار گرفت و واحدهای معنایی به‌صورت جملاتی از متون مصاحبه‌ها مشخص شد و کدهای اولیه از آن‌ها استخراج گردید. سپس به‌منظور نظم و انسجام داده‌های به‌دست آمده، داده‌های کدگذاری شده، با یکدیگر مقایسه شدند و با ادغام موارد مشابه، طبقاتی با مفاهیم جدید ایجاد گردید. درنهایت،

کدگذاری‌ها منجر به شناسایی ۸۲ روش نوین تسهیل‌گری در قالب ۲۵ هدف تخصصی و ۷ هدف اصلی شد (جدول ۳).

جدول ۳. نتایج حاصل از کدگذاری روش‌های نوین تسهیل‌گری در بخش کیفی پژوهش

تسهیل‌گری هدف از	هدف‌های تخصصی	روش‌های نوین تسهیل‌گری	تکرار کد
حمایت‌های آموزشی و توانمندسازی	آموزش‌های حرفه‌ای و تخصصی	دوره‌های آموزشی توانمندسازی شغلی مناسب با ویژگی‌ها و توانایی‌های افراد	۳
		کارگاه‌های مهارت‌افزایی عملی	۴
		آموزش‌های شناختی، ارتباطی و کارآفرینانه به‌صورت سخنرانی و حضوری	۵
	آموزش‌های آنلاین و دیجیتال	ارائه دوره‌های آنلاین و آموزش مهارت‌های دیجیتال	۶
		افزایش دسترسی به منابع آموزشی و امکان یادگیری در هر زمان و مکان	۵
		آموزش تکنیک‌های بازاریابی دیجیتال برای افزایش فروش محصولات	۴
	بورس‌های تحصیلی	ارائه بورس‌های تحصیلی برای آموزش و توانمندسازی مددجویان	۵
	مشاوره‌های شغلی	راهنمایی شخصی در مسیرهای شغلی و پیشرفت	۵
		ارتباط دادن افراد با مربیانی که تجربیات مشابهی دارند	۶
		هدایت و مشاوره در انتخاب شغل مناسب با توجه به خصوصیات مددجویان	۵
حمایت و پشتیبانی از اشتغال	زمینه‌سازی برای خوداشتغالی	اجرای طرح مراقبین خانگی (توانبخشی مبتنی بر جامعه)	۱۴
		تشکیل شرکت‌های تعاونی و مبتنی بر همکاری و توانمندی‌های جمعی توسط مددجویان	۸
		شناسایی، تقویت و هدایت به سمت مشاغل مبتنی بر اقتصاد محلی	۹
		اجرای الگوی همیار	۹
		اجرای الگوی خودیار	۸
	تسهیل انجام فعالیت‌های کاری	خدمات کاریابی و تسهیل روند استخدام مددجویان	۸
		توسعه ترتیبات کاری انعطاف‌پذیر	۴
		توسعه و بهبود طرح‌های کارفرمایی، مانند الگوی استاد شاگردی	۱۸
	بازسازی برای محصولات مددجویان	متناسب‌سازی مشاغل و محیط کار با معلولیت و انجام اصلاحات ارگونومیک	۲۰
		ایجاد فروشگاه‌ها و کمپین‌های تبلیغاتی جهت معرفی محصولات و خدمات مددجویان	۱۰
		ایجاد فروشگاه‌های زنجیره‌ای و فضاهای توزیع مشترک	۸
		برگزاری نمایشگاه‌های محصولات تولیدی مددجویان برای ایجاد فرصت‌های بازاریابی	۹
		کمک به بهبود کیفیت، بسته‌بندی و بازاریابی محصولات کارآفرینان	۷
		ایجاد تسهیلات حمل‌ونقل برای دسترسی بهتر به بازار	۳
شبکه‌سازی		برگزاری همایش‌ها و نشست‌های شبکه‌سازی برای ارتباط با کارفرمایان و کارآفرینان	۶
	برگزاری رویدادهای کاریابی و نمایشگاه‌های شغلی معرف فرصت‌های شغلی	۵	
	ایجاد برنامه‌های تبادل تجربه بین مددجویان و کارفرمایان	۴	
	ایجاد پل ارتباطی بین کارفرمایان و مددجویان	۴	
حمایت‌های حقوقی و مالی	ارائه وام‌های کم‌بهره	ارائه وام‌های کم‌بهره برای راه‌اندازی و توسعه کسب‌وکار	۱۶
		فراهم کردن وام‌های ضروری برای رفع نیازهای مالی فوری مددجویان	۱۴
		بهبود وضعیت تأمین تضمین بانکی	۱۴
		کارشناسی شدن میزان وام ارائه شده مطابق با کسب‌وکار	۱۵
	ارائه معافیت‌ها و تخفیفات مالیاتی به کسب‌وکارهای مددجویان	۱۰	

تکرار کد	روش های نوین تسهیل گری	هدف های تخصصی	هدف از تسهیل گری
۷	بیمه پردازی از محل (خویش فرمایی، کارفرمایی، ارتقاء کارایی معلولان، هدفمندی بارانه ها)	تسهیلات مالیاتی و بیمه ای	
۹	پرداخت تسهیلات (خوداشتغالی، مشاغل خانگی، کارفرمایی، صندوق ملی، وجوه اداره شده، منابع داخلی سازمان)	تأمین سرمایه	
۸	برنامه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی (گروه های خودیار مالی)		
۵	جذب سرمایه گذاران برای حمایت مالی از کسب و کارهای مددجویان		
۴	تأمین حداقل بخشی از هزینه های آموزشی و کارگاه های تخصصی	تأمین هزینه های آموزش	
۵	ارائه ابزارها و نرم افزارهای کمکی مختص مددجویان برای تسهیل فرآیندهای کاری		
۶	تجهیزات ویژه رایانه ای برای افراد با ناتوانی های جسمی		
۵	ایجاد الگوریتم های تطبیق شغل و پلتفرم هایی که مهارت ها را با فرصت های شغلی با استفاده از هوش مصنوعی مطابقت می دهند	فناوری های رایانه ای و اطلاعات و ارتباطات	حمایت با نوین فناوری های نوین
۴	توسعه و استفاده از اپلیکیشن های موبایلی برای جستجوی فرصت های شغلی		
۶	ایجاد فروشگاه های آنلاین برای فروش محصولات و خدمات مددجویان		
۶	ایجاد پلتفرم های آنلاین برای دسترسی به منابع و اطلاعات با اشتغال		
۵	ایجاد پلتفرم های آنلاین محلی برای ارتباط مددجویان با کسب و کارهای محلی	ایجاد پلتفرم های ارتباطی محلی	
۸	تشکیل گروه های محلی در شبکه های اجتماعی برای تبادل اطلاعات و تجربه ها		
۵	آموزش حساسیت در محل کار برای آموزش کارفرمایان و همکاران در مورد آگاهی از معلولیت	جامعه پذیری	آگاهی بخشی عمومی
۱	ابتکاراتی برای تغییر ادراکات و افزایش پذیرش معلولان توسط جامعه و کارفرمایان		
۵	توسعه گروه های پشتیبانی محلی		
۵	خدمات حمل و نقل و برنامه ریزی برای کمک به رفت و آمد به محل کار یا آموزش		
۶	عضویت در گروه های تخصصی مرتبط با زمینه های شغلی مددجویان	پشتیبانی اجتماعی	
۱۲	تقویت منزلت اجتماعی مددجویان و افزایش جامعه پذیری آنان		
۱۰	تقویت نگاه رسانه ای و ایجاد دیدگاه مناسب نسبت به مددجویان		
۴	از طریق واگذاری مراکز (ماده ۲۴ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت)		
۴	مددجویان اشتغال یافته در مراکز غیر دولتی تحت نظارت سازمان (ماده ۲۶ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت)	قوانین حمایتی	حمایت های سیاسی و قانونی
۴	از طریق واگذاری فضاهای خالی (ماده ۲۸ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت)		
۴	نظارت بر اجرای قانون جامع حمایت از حقوق معلولان		
۶	تدوین قوانین حمایتی برای توسعه فناوری و نوآوری در کسب و کارهای مددجویان	سیاست های حمایتی از کارآفرینی معلولان	
۵	تأسیس سازمان های حمایتی برای توسعه کارآفرینی در میان مددجویان		
۴	ایجاد فضای حمایتی و تقویت انگیزه مددجویان در مسیر کارآفرینی		
۵	ارائه مشوق های مالی و قانونی برای کارفرمایانی که مددجویان را استخدام می کنند	تشویق به استخدام مددجویان	
۴	استمرار و تداوم سیاست های استخدامی حمایتی برای مددجویان و الزام به عمل به آن (پیگیری برخورداری معلولان از سهمیه ۳٪ استخدامی دستگاه های دولتی)		
۲	ایجاد برنامه های کارایی و تسهیل بکارگیری در بخش خصوصی		
۵	همکاری با سازمان های دولتی برای ایجاد و اجرای برنامه های حمایتی از جمله وام های کم بهره و تسهیلات مالی	همکاری با سازمان های دولتی	حمایت از طریق همکاری با سازمان های مختلف
۵	همکاری در ایجاد شبکه های کاری و حرفه ای برای کارآفرینان می تواند به بهبود فرصت های شغلی و تبادل تجربیات و منابع		
۵	اجرای پروژه های مشترک با سازمان های دولتی برای توسعه اشتغال		
۶	ایجاد توافقی های استخدامی با شرکت ها و کارفرمایان بخش خصوصی برای استخدام مددجویان	همکاری با بخش خصوصی و شرکت های خلاق و فناوری	
۴	راه اندازی برنامه های کارآموزی و آموزش عملی در همکاری با شرکت های خصوصی		
۵	برنامه ملی آبادپران		

تکرار کد	روش‌های نوین تسهیل‌گری	هدف‌های تخصصی	هدف از تسهیل‌گری
۶	همکاری با دانشگاه‌ها برای برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی و کارگاه‌های عملی	همکاری با دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی	
۲	اجرای پروژه‌های تحقیقاتی مشترک برای بررسی نیازهای اشتغال و ارائه راهکارهای نوین		
۴	برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی در زمینه‌های مختلف فنی و حرفه‌ای		
۴	برگزاری کارگاه‌های عملی و مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار و کسب تجربه زیسته توسط فنی و حرفه‌ای		
۵	همکاری با مراکز شتاب‌دهی برای حمایت از استارت‌آپ‌ها و کسب‌وکارهای نوپا		
۶	همکاری با مراکز فناورانه برای توسعه پروژه‌های نوآورانه و استفاده از فناوری‌های جدید		
۵	همکاری با سازمان‌های بین‌المللی برای جذب منابع و تجارب بین‌المللی	همکاری با سازمان‌های بین‌المللی	
۶	تبادل دانش و تجربه با سازمان‌های بین‌المللی برای بهبود استراتژی‌های توسعه اشتغال		
۵	همکاری با نهادهای مالی و بانک‌ها برای ارائه تسهیلات مالی و وام‌های کم‌بهره	همکاری با نهادهای مالی و بانک‌ها	
۴	توسعه برنامه‌های مالی برای بهبود دسترسی به منابع مالی برای مددجویان		
۲	همکاری با اتحادیه‌ها و انجمن‌ها و سمن‌ها برای تشکیل انجمن‌های تخصصی در زمینه‌های مختلف شغلی	همکاری با اتحادیه‌ها و انجمن‌ها و سمن‌ها و سازمان‌های غیرانتفاعی	
۳	برگزاری کارگاه‌های آموزشی و مشاوره‌ای با همکاری اتحادیه‌ها		
۴	دریافت کمک‌های مالی و غیرمالی از سازمان‌های غیرانتفاعی برای حمایت از کسب‌وکارهای مددجویان		

۵-۲- بخش کمی پژوهش

در بخش کمی پژوهش، ابتدا با روش دلفی فازی غربال و اولویت‌بندی روش‌های نوین تسهیل‌گری انجام شد (جدول ۵). سپس تأثیر روش‌های شناسایی شده تسهیل‌گری فعالیت‌های کارآفرینانه مددجویان بر توسعه اشتغال پایدار آنها سنجیده شد. همان‌طور که در جدول ۴ نشان داده شده است، اثربخشی ۷۷ روش توسط مشارکت‌کنندگان مورد تأیید قرار گرفت و ۵ روش نیز از غربال دلفی عبور نکرده و رد شدند.

جدول ۴: نتایج غربال و اولویت‌بندی روش‌های شناسایی شده تسهیل‌گری فعالیت‌های کارآفرینانه مددجویان

هدف اصلی	هدف‌های تخصصی	روش‌های تسهیل‌گری	میانگین فازی			میانگین قطعی	وضعیت	رتبه در مقوله	رتبه کل
حمایت‌های آموزشی و توانمندسازی	آموزش‌های حرفه‌ای و تخصصی	دوره‌های آموزشی توانمندسازی شغلی مناسب با ویژگی‌ها و توانایی‌های افراد	۰/۵۳۸	۰/۷۸۸	۰/۹۵۰	۰/۷۵۸	تایید	۳۸	۳
		کارگاه‌های مهارت‌افزایی عملی	۰/۴۷۵	۰/۷۲۵	۰/۹۲۵	۰/۷۰۸	تایید	۷۰	۶
		آموزش‌های شناختی، ارتباطی و کارآفرینانه به صورت سخنرانی و حضوری	۰/۴۷۵	۰/۷۲۵	۰/۹۳۸	۰/۷۱۳	تایید	۶۸	۵
		ارائه دوره‌های آنلاین و آموزش مهارت‌های دیجیتال	۰/۴۷۵	۰/۷۲۵	۰/۹۲۵	۰/۷۰۸	تایید	۷۰	۶

هدف اصلی	هدف های تخصصی	روش های تسهیل گری	میانگین فازی			وضعیت	رتبه در مقوله	رتبه کل
			میانگین قطعی					
حمایت و پشتیبانی از اشتغال	آموزش های آنلاین و دیجیتال	افزایش دسترسی به منابع آموزشی و امکان یادگیری در هر زمان و مکان	۰/۴۷۵	۰/۷۲۵	۰/۹۰۰	تایید	۷۶	۹
		آموزش تکنیک های بازاریابی دیجیتال برای افزایش فروش محصولات	۰/۴۶۳	۰/۷۱۳	۰/۹۳۸	تایید	۷۲	۸
	بورس های تحصیلی	ارائه بورس های تحصیلی برای آموزش و توانمندسازی مددجویان	۰/۴۰۰	۰/۶۵۰	۰/۹۰۰	رد	۸۰	۱۰
	مشاوره های شغلی	راهنمایی شخصی در مسیرهای شغلی و پیشرفت	۰/۵۵۰	۰/۸۰۰	۰/۹۷۵	تایید	۲۹	۲
		ارتباط دادن افراد با مربیانی که تجربیات مشابهی دارند	۰/۵۰۰	۰/۷۵۰	۰/۹۶۳	تایید	۵۱	۴
		هدایت و مشاوره در انتخاب شغل مناسب با توجه به خصوصیات مددجویان	۰/۶۳۸	۰/۸۸۸	۱	تایید	۱	۱
	زمینه سازی برای خوداشتغالی	اجرای طرح مراقبین خانگی	۰/۵۰۰	۰/۷۵۰	۰/۹۵۰	تایید	۵۳	۱۲
		تشکیل شرکت های تعاونی و مبتنی بر همکاری و توانمندی های جمعی توسط مددجویان	۰/۴۸۸	۰/۷۳۸	۰/۹۲۵	تایید	۶۰	۱۴
		شناسایی، تقویت و هدایت به سمت مشاغل مبتنی بر اقتصاد محلی	۰/۴۸۸	۰/۷۳۸	۰/۹۶۳	تایید	۵۴	۱۳
		اجرای الگوی همیار	۰/۵۵۰	۰/۸۰۰	۰/۹۵۰	تایید	۳۳	۸
اجرای الگوی خودیار		۰/۵۱۳	۰/۷۶۳	۰/۹۳۸	تایید	۵۱	۱۱	
تسهیل انجام فعالیت های کاری	خدمات کاربایی و تسهیل روند استخدام مددجویان	۰/۴۷۵	۰/۷۲۵	۰/۹۱۳	تایید	۷۲	۱۷	
	توسعه ترتیبات کاری انعطاف پذیر	۰/۵۱۳	۰/۷۶۳	۰/۹۵۰	تایید	۵۰	۱۰	
	توسعه و بهبود طرح های کارفرمایی، مانند الگوی استاد شاگردی	۰/۵۱۳	۰/۷۵۰	۰/۸۸۸	تایید	۶۲	۱۴	
	متناسب سازی مشاغل و محیط کار با معلولیت و انجام اصلاحات ارگونومیک	۰/۶۲۵	۰/۸۷۵	۱	تایید	۲	۱	
بازار سازی برای محصولات مددجویان	ایجاد فروشگاه ها و کمپین های تبلیغاتی جهت معرفی محصولات مددجویان	۰/۶۲۵	۰/۸۷۵	۰/۹۸۸	تایید	۳	۲	
	ایجاد فروشگاه های زنجیره ای و فضاهای توزیع مشترک	۰/۵۷۵	۰/۸۲۵	۱	تایید	۱۵	۶	
	برگزاری نمایشگاه های محصولات تولیدی مددجویان برای ایجاد فرصت های بازاریابی	۰/۵۸۸	۰/۸۳۸	۱	تایید	۱۲	۵	
	کمک به بهبود کیفیت، بسته بندی و بازاریابی محصولات کارآفرینان	۰/۶۱۳	۰/۸۶۳	۰/۹۸۸	تایید	۷	۴	
	ایجاد تسهیلات حمل و نقل برای دسترسی بهتر به بازار	۰/۴۳۸	۰/۶۸۸	۰/۹۱۳	رد	۷۸	۱۸	

رتبه اصلی	هدف تخصصی	روش‌های تسهیل‌گری	میانگین فازی			وضعیت	رتبه در مقوله	رتبه کل	
			میانگین قطعی	۱	۰/۸۶۳				۰/۶۱۳
	شبکه‌سازی	برگزاری همایش‌ها و نشست‌های شبکه‌سازی برای ارتباط با کارفرمایان و کارآفرینان	۰/۸۲۵	۱	۰/۸۶۳	۰/۶۱۳	تایید	۵	۳
		نمایشگاه‌های شغلی معرف فرصت‌های شغلی	۰/۷۹۶	۰/۹۶۳	۰/۸۳۸	۰/۵۸۸	تایید	۲۰	۷
		ایجاد برنامه‌های تبادل تجربه بین مددجویان و کارفرمایان	۰/۷۵۸	۰/۹۷۵	۰/۷۷۵	۰/۵۲۵	تایید	۳۸	۹
		ایجاد پل ارتباطی بین کارفرمایان و مددجویان	۰/۷۱۷	۰/۹۵۰	۰/۷۲۵	۰/۴۷۵	تایید	۶۲	۱۴
	ارائه وام‌های کم‌بهره	ارائه وام‌های کم‌بهره برای راه‌اندازی و توسعه کسب‌وکار	۰/۷۱۷	۰/۹۵۰	۰/۷۲۵	۰/۴۷۵	تایید	۶۲	۱
		فراهم کردن وام‌های ضروری برای رفعاالی فوری مددجویان	۰/۷۰۴	۰/۹۳۸	۰/۷۱۳	۰/۴۶۳	تایید	۷۲	۲
		بهبود وضعیت تأمین تضمین بانکی	۰/۷۱۷	۰/۹۲۵	۰/۷۳۸	۰/۴۸۸	تایید	۶۰	۵
		کارشناسی شدن میزان وام ارائه شده مطابق با کسب‌وکار	۰/۷۸۳	۱	۰/۸۰۰	۰/۵۵۰	تایید	۲۵	۸
	تسهیلات مالیاتی و بیمه‌ای	ارائه معافیت‌ها و تخفیفات مالیاتی به کسب‌وکارهای مددجویان	۰/۷۲۵	۰/۹۵۰	۰/۷۳۸	۰/۴۸۸	تایید	۵۶	۸
		بیمه‌پردازی از محل (خویش‌فرمایی، کارفرمایی، ارتقاء کارایی معلولین، هدمندی یارانه‌ها)	۰/۷۸۸	۰/۹۶۳	۰/۸۲۵	۰/۵۷۵	تایید	۲۳	۱۰
	تأمین سرمایه	پرداخت تسهیلات (خوداشتغالی، مشاغل خانگی، کارفرمایی، صندوق ملی، وجوه اداره شده، منابع داخلی سازمان)	۰/۷۶۷	۱	۰/۷۷۵	۰/۵۲۵	تایید	۳۳	۷
		برنامه تأمین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی (گروه‌های خودیار مالی)	۰/۷۱۳	۰/۹۳۸	۰/۷۲۵	۰/۴۷۵	تایید	۶۸	۴
		جذب سرمایه‌گذاران برای حمایت مالی از کسب‌وکارهای مددجویان	۰/۸۲۹	۰/۹۸۸	۰/۸۷۵	۰/۶۲۵	تایید	۳	۶
	تأمین هزینه‌های آموزش	تأمین حداقل بخشی از هزینه‌های آموزشی و کارگاه‌های تخصصی	۰/۷۶۷	۰/۹۷۵	۰/۷۸۸	۰/۵۳۸	تایید	۳۳	۳
	حمایت با فناوری‌های نوین	ارائه ابزارها و نرم‌افزارهای کمکی مختص مددجویان برای تسهیل فرآیندهای کاری	۰/۸۲۱	۰/۹۸۸	۰/۸۶۳	۰/۶۱۳	تایید	۷	۴
		تجهیزات ویژه رایانه‌ای برای افراد با ناتوانی‌های جسمی	۰/۷۷۱	۰/۹۸۸	۰/۷۸۸	۰/۵۳۸	تایید	۳۱	۸
		ایجاد الگوریتم‌های تطبیق شغل و پلتفرم‌هایی که مهارت‌ها را با	۰/۷۵۸	۰/۹۷۵	۰/۷۷۵	۰/۵۲۵	تایید	۳۸	۱

هدف اصلی	هدفهای تخصصی	روش های تسهیل گری	میانگین فازی			میانگین قطعی	وضعیت	رتبه در مقوله	رتبه کل	
		فرصت های شغلی با استفاده از هوش مصنوعی مطابقت می دهند								
			توسعه و استفاده از اپلیکیشن های موبایلی برای جستجوی فرصت های شغلی	۰/۴۸۸	۰/۷۳۸	۰/۹۳۸	۰/۷۲۱	تایید	۵۸	۴
			ایجاد فروشگاه های آنلاین برای فروش محصولات و خدمات مددجویان	۰/۴۰۰	۰/۶۵۰	۰/۸۷۵	۰/۶۴۲	رد	۸۱	۲
			ایجاد پلتفرم های آنلاین (مجازی) برای دسترسی به منابع و اطلاعات مرتبط با اشتغال	۰/۴۷۵	۰/۷۲۵	۰/۹۷۵	۰/۷۲۵	تایید	۵۶	۳
ایجاد پلتفرم های ارتباطی محلی	ایجاد پلتفرم های آنلاین محلی برای ارتباط مددجویان با کسب و کارهای محلی	تشکیل گروه های محلی در شبکه های اجتماعی برای تبادل اطلاعات و تجربه ها	۰/۴۸۸	۰/۷۳۸	۰/۹۶۳	۰/۷۲۹	تایید	۵۴	۶	
			۰/۴۷۵	۰/۷۲۵	۰/۹۶۳	۰/۷۲۱	تایید	۵۸	۷	
جامعه پذیری		آموزش حساسیت در محل کار برای آموزش کارفرمایان و همکاران در مورد آگاهی از معلولیت	۰/۴۱۳	۰/۶۶۳	۰/۹۱۳	۰/۶۶۳	رد	۷۹	۷	
		ابتکاراتی برای تغییر ادراکات و افزایش پذیرش معلولان توسط جامعه و کارفرمایان	۰/۶۱۳	۰/۸۶۳	۰/۹۷۵	۰/۸۱۷	تایید	۹	۴	
		توسعه گروه های پشتیبانی محلی	۰/۶۱۳	۰/۸۵۰	۰/۹۶۳	۰/۸۰۸	تایید	۱۲	۳	
پشتیبانی اجتماعی		خدمات حمل و نقل و برنامه ریزی برای کمک به رفت و آمد به محل کار یا آموزش	۰/۵۶۳	۰/۸۱۳	۰/۹۸۸	۰/۷۸۸	تایید	۲۳	۵	
		عضویت در گروه های تخصصی مرتبط با زمینه های شغلی مددجویان	۰/۶۱۳	۰/۸۶۳	۱	۰/۸۲۵	تایید	۵	۶	
		تقویت منزلت اجتماعی مددجویان و افزایش جامعه پذیری آنان	۰/۶۰۰	۰/۸۵۰	۰/۹۸۸	۰/۸۱۳	تایید	۱۱	۱	
		تقویت نگاه رسانه ای و ایجاد دیدگاه مناسب نسبت به مددجویان	۰/۵۶۳	۰/۸۱۳	۰/۹۷۵	۰/۷۸۳	تایید	۲۵	۲	
حمایت های سیاسی و قانونی	قوانین حمایتی	از طریق واگذاری مراکز (ماده ۲۴ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت)	۰/۵۰۰	۰/۷۵۰	۰/۹۷۵	۰/۷۴۲	تایید	۴۶	۳	
		مددجویان اشتغال یافته در مراکز غیر دولتی تحت نظارت سازمان (ماده ۲۶ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت)	۰/۴۷۵	۰/۷۲۵	۰/۹۵۰	۰/۷۱۷	تایید	۶۲	۷	
		از طریق واگذاری فضاهای خالی (ماده ۲۸ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت)	۰/۵۰۰	۰/۷۵۰	۰/۹۷۵	۰/۷۴۲	تایید	۴۶	۳	

هدف اصلی	هدف‌های تخصصی	روش‌های تسهیل‌گری	میانگین فازی			وضعیت	رتبه در مقوله	رتبه کل		
			میانگین قطعی	میانگین	میانگین					
حمایت از طریق همکاری با سازمان‌های مختلف	سیاست‌های حمایت از کارآفرینی معلولان	نظارت بر اجرای قانون جامع حمایت از حقوق معلولان	۰/۷۰۰	۰/۹۵۰	۰/۷۰۰	۰/۴۵۰	تایید	۷۷	۹	
		تدوین قوانین حمایتی برای توسعه فناوری و نوآوری در کسب‌وکارهای مددجویان	۰/۶۲۵	۰/۸۷۵	۰/۶۲۵	۰/۳۷۵	رد	۸۲	۱۰	
		تأسیس سازمان‌های حمایتی برای توسعه کارآفرینی در میان مددجویان	۰/۷۰۴	۰/۹۳۸	۰/۷۱۳	۰/۴۶۳	تایید	۷۲	۸	
	تشویق به استخدام مددجویان	ایجاد فضای حمایتی و تقویت انگیزه مددجویان در مسیر کارآفرینی	۰/۸۱۷	۱	۰/۸۵۰	۰/۶۰۰	تایید	۹	۱	
		ارائه مشوق‌های مالی و قانونی برای کارفرمایانی که مددجویان را استخدام می‌کنند	۰/۷۴۲	۰/۹۷۵	۰/۷۵۰	۰/۵۰۰	تایید	۴۶	۳	
		استمرار و تداوم سیاست‌های استخدامی حمایتی برای مددجویان و الزام به عمل به آن (پیگیری بر خورداری معلولان از سهمیه ۳٪ استخدامی دستگاه‌های دولتی)	۰/۷۴۲	۰/۹۷۵	۰/۷۵۱	۰/۵۰۰	تایید	۴۶	۳	
	همکاری با سازمان‌های دولتی	همکاری در ایجاد شبکه‌های کاری و حرفه‌ای برای کارآفرینان می‌تواند به بهبود فرصت‌های شغلی و تبادل تجربیات و منابع	ایجاد برنامه‌های کارایی و تسهیل بکارگیری در بخش خصوصی	۰/۷۵۰	۱	۰/۷۵۰	۰/۵۰۰	تایید	۴۴	۲
			همکاری با سازمان‌های دولتی برای ایجاد و اجرای برنامه‌های حمایتی از جمله وام‌های کم‌بهره و تسهیلات مالی	۰/۷۷۵	۰/۹۷۵	۰/۸۰۰	۰/۵۵۰	تایید	۲۹	۱۰
		همکاری با بخش خصوصی و شرکت‌های خلاق و فناور	اجرای پروژه‌های مشترک با سازمان‌های دولتی برای توسعه اشتغال	۰/۷۱۷	۰/۹۵۰	۰/۷۲۵	۰/۴۷۵	تایید	۶۲	۱۸
			ایجاد توافق‌های استخدامی با شرکت‌ها و کارفرمایان بخش خصوصی برای راه‌اندازی برنامه‌های کارآموزی و آموزش عملی در همکاری با شرکت‌های خصوصی	۰/۷۱۷	۰/۹۵۰	۰/۷۲۵	۰/۴۷۵	تایید	۶۲	۱۸
همکاری با دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی	برنامه ملی آبادیران	ایجاد توافق‌های استخدامی با شرکت‌ها و کارفرمایان بخش خصوصی برای راه‌اندازی برنامه‌های کارآموزی و آموزش عملی در همکاری با شرکت‌های خصوصی	۰/۷۶۷	۱	۰/۷۷۵	۰/۵۲۵	تایید	۳۳	۱۲	
		برنامه ملی آبادیران	۰/۷۸۳	۱	۰/۸۰۰	۰/۵۵۰	تایید	۲۵	۸	
	همکاری با دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی	همکاری با دانشگاه‌ها برای برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی و کارگاه‌های عملی	۰/۸۰۰	۱	۰/۸۲۵	۰/۵۷۵	تایید	۱۵	۲	
		اجرای پروژه‌های تحقیقاتی مشترک برای بررسی نیازهای اشتغال و ارائه راهکارهای نوین	۰/۷۵۸	۰/۹۷۵	۰/۷۷۵	۰/۵۲۵	تایید	۳۸	۱۴	

رتبه کل	رتبه در مقوله	وضعیت	میانگین قطعی	میانگین فازی			روش های تسهیل گری	هدف های تخصصی	هدف اصلی
۱	۱۴	تایید	۰/۸۰۴	۰/۹۸۸	۰/۸۳۸	۰/۵۸۸	برگزاری دوره های آموزشی تخصصی در زمینه های مختلف فنی و حرفه ای		
۲	۱۵	تایید	۰/۸۰۰	۱	۰/۸۲۵	۰/۵۷۵	برگزاری کارگاه های عملی و مهارت آموزی در محیط واقعی کار و کسب تجربه زیسته توسط فنی و حرفه ای		
۶	۲۱	تایید	۰/۷۹۲	۱	۰/۸۱۳	۰/۵۶۳	همکاری با مراکز شتاب دهی برای حمایت از استارت آپ ها و کسب و کارهای نوپا		
۲	۱۵	تایید	۰/۸۰۰	۱	۰/۸۲۵	۰/۵۷۵	همکاری با مراکز فناوری و نوآوری برای توسعه پروژه های نوآورانه و استفاده از فناوری های جدید		
۱۱	۳۱	تایید	۰/۷۷۱	۰/۹۸۸	۰/۷۸۸	۰/۵۳۸	همکاری با سازمان های بین المللی برای جذب منابع و تجارب بین المللی	همکاری با سازمان های بین المللی	
۹	۲۸	تایید	۰/۷۷۹	۰/۹۸۸	۰/۸۰۰	۰/۵۵۰	تبادل دانش و تجربه با سازمان های بین المللی برای بهبود استراتژی های توسعه اشتغال	بین المللی	
۲	۱۵	تایید	۰/۸۰۰	۱	۰/۸۲۵	۰/۵۷۵	همکاری با نهادهای مالی و بانک ها برای ارائه تسهیلات مالی و وام های کم بهره	همکاری با نهادهای مالی و بانک ها	
۱۷	۴۵	تایید	۰/۷۴۶	۰/۹۶۳	۰/۷۶۳	۰/۵۱۳	توسعه برنامه های مالی برای بهبود دسترسی به منابع مالی برای مددجویان		
۱۲	۳۳	تایید	۰/۷۶۷	۱	۰/۷۷۵	۰/۵۲۵	همکاری با اتحادیه ها و انجمن ها و سمن ها برای تشکیل انجمن های تخصصی در زمینه های مختلف شغلی	همکاری با اتحادیه ها و انجمن ها و سمن ها	
۱۴	۳۸	تایید	۰/۷۵۸	۱	۰/۷۶۳	۰/۵۱۳	برگزاری کارگاه های آموزشی و مشاوره ای با همکاری اتحادیه ها	سازمان های غیر انتفاعی	
۱۴	۳۸	تایید	۰/۷۵۹	۰/۹۷۵	۰/۷۷۵	۰/۵۲۵	دریافت کمک های مالی و غیر مالی از سازمان های غیر انتفاعی برای حمایت از کسب و کارهای مددجویان		

۶- بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر، با هدف شناسایی و اولویت بندی روش های نوین تسهیل گری و میزان تأثیر آن بر توسعه اشتغال پایدار مددجویان تحت پوشش بهزیستی در استان کرمانشاه انجام شد. نتایج حاصل از کد گذاری موجب شناسایی ۸۲ روش نوین تسهیل گری طبقه بندی شد که به کمک تکنیک دلفی فازی، اثربخشی ۷۷ روش مورد تأیید قرار گرفت. در مجموع، نتایج به دست آمده را می توان در قالب دسته بندی های ذیل مورد بحث قرار داد؛

حمایت و پشتیبانی از اشتغال: شامل چهار هدف تخصصی زمینه سازی برای خوداشتغالی، تسهیل انجام فعالیت های کاری، بازار سازی برای محصولات مددجویان و شبکه سازی است. بدیهی است تا زمانی که زمینه انجام فعالیت های کار آفرینی و خوداشتغالی برای مددجویان تسریع و تسهیل نگردد، انتظار ایجاد اشتغال پایدار نمی توان داشت؛ توجه

به کیفیت و اصول بسته‌بندی محصول، ایجاد شرایط کاری شناور و قابل تغییر در زمان و مکان‌های متنوع، برگزاری رویدادها و جشنواره‌ها، اجرای طرح‌های حمایتی بهزیستی و ... از جمله روش‌های کاربردی و نوین این دسته هستند. حمایت‌های آموزشی و توانمندسازی: شامل چهار هدف تخصصی از جمله آموزش‌های حرفه‌ای و تخصصی، آموزش‌های آنلاین و دیجیتال، بورس‌های تحصیلی و مشاوره‌های شغلی است. با توجه به تغییرات نیازهای بازار هدف و تقاضاهای مشتریان و لزوم کسب مهارت‌های تخصصی متناسب با نیاز بازار، پشت سر گذاشتن دوره‌های آموزشی مهارت‌محور برای مددجویان بسیار کمک‌کننده و راهگشا خواهد بود؛ به‌ویژه پرداختن به حوزه‌های نوین ایجاد کارآفرینی مانند استارت‌آپ‌های خدمات‌محور و یادگیری اصول بازاریابی دیجیتال. به‌عنوان مثال، تولید محتوای تخصصی یکی از کارآفرینی‌های نوینی است که موجب ایجاد درآمد مناسبی شده و با شرایط بسیاری از مددجویان نیز، در صورت طی دوره‌های آموزشی، تطابق دارد.

حمایت با فناوری‌های نوین: این دسته شامل دو هدف تخصصی فناوری‌های رایانه‌ای و اطلاعات و ارتباطات و ایجاد پلتفرم‌های ارتباطی محلی است. با عنایت به نفوذ و تأثیرگذاری اینترنت و فناوری‌های زیرساختی مرتبط با آن، در زندگی شخصی و شغلی افراد، بکارگیری آن به‌عنوان یکی از روش‌های تسهیل‌گری، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. با توجه به این که ایجاد و توسعه پلتفرم‌های ارائه خدمات دیجیتال (آنلاین یا آفلاین) نیاز به حضور فیزیکی در محل کار مشخص ندارد، گزینه‌ای مناسب برای مددجویان است.

حمایت‌های سیاسی و قانونی: این دسته شامل سه هدف تخصصی قوانین حمایتی، سیاست‌های حمایت از کارآفرینی معلولان و تشویق به استخدام مددجویان است. با توجه به این که فعالیت‌های کارآفرینانه مددجویان در محیط کسب‌وکار صورت می‌گیرد که یکی از ابعاد مهم آن، محیط سیاسی و قانونی است، تدوین و اجرای قوانین و آیین‌نامه‌های حمایتی و کاربردی برای مددجویان بسیار مهم است؛ زیرا هم‌انگیزه مددجویان را افزایش می‌دهد و هم فرایند کارآفرینی را تسهیل می‌نماید.

حمایت‌های حقوقی و مالی: این دسته شامل چهار هدف تخصصی به شرح ارائه وام‌های کم‌بهره، تسهیلات مالیاتی و بیمه‌ای، تأمین سرمایه و تأمین هزینه‌های آموزش است. با توجه به اینکه راه‌اندازی و توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه براساس طرح کسب‌وکار تدوین شده، به سرمایه ثابت و درگرددش نیازمند است و این سرمایه، براساس چرخه عمر کسب‌وکار در حال تغییر می‌باشد، مددجویان باید با روش‌های متنوع و مختلف این نیاز را مرتفع سازند. بخشی از این سرمایه توسط دارایی‌های شخصی و حمایت مستقیم بهزیستی تأمین می‌گردد، اما برای توسعه کار به حمایت از روش‌های نوین تسهیل‌گری نیاز است. همچنین، برخورداری از حمایت‌های معافیتی، به طور غیرمستقیم منجر به توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه می‌شود.

حمایت از طریق همکاری با سازمان‌های مختلف: این دسته مشتمل بر شش هدف تخصصی به شرح همکاری با سازمان‌های دولتی، همکاری با بخش خصوصی و شرکت‌های خلاق و فناور، همکاری با دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی، همکاری با سازمان‌های بین‌المللی، همکاری با نهادهای مالی و بانک‌ها و همکاری با اتحادیه‌ها و انجمن‌ها و سمن‌ها و سازمان‌های غیرانتفاعی است. با عنایت به اینکه راه‌اندازی و توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه نیازمند تعامل و ارتباط با شرکای کلیدی حقوقی و حقیقی، خصوصی و دولتی می‌باشد، ایجاد بستر همکاری و شبکه‌سازی با کلیه ذینفعان در این اکوسیستم ضروری است. هر کدام از این سازمان‌ها و نهادها در حوزه‌های مختلف اعم از صدور مجوز، تأمین مالی، توسعه بازار، تأمین نیروی انسانی و ... می‌توانند تأثیرگذار باشند.

آگاهی‌بخشی عمومی: دسته آخر شامل دو هدف تخصصی جامعه‌پذیری و پشتیبانی اجتماعی است. ایجاد بستر اجتماعی برای توسعه روابط و درک تفاوت‌های مددجویان با سایر افراد جامعه، موجب افزایش اعتماد به‌نفس

- مددجویان شده و احتمال راه‌اندازی کارآفرینی را افزایش می‌دهد. این روش، نیازمند آموزش و بسترسازی برای توسعه سرمایه اجتماعی میان مددجویان و سایر ذینفعان است.
- نتیجه این پژوهش با پژوهش‌های قاسمی و میرک‌زاده (۲۰۲۳)، فاضلی‌پور و همکاران (۲۰۲۳)، پرزماکیاز و فرناندز فرناندز (۲۰۲۱)، دیوای (۲۰۲۱) و وکیل‌الرعا و قوامی (۲۰۱۹) همسو است.
- در نهایت، پیشنهادهای کاربردی و اجرایی منتج از پژوهش در ادامه بیان شده است:
- ایجاد بازارچه‌ها و نمایشگاه‌های دائمی در نقاط مختلف استان، جهت عرضه و فروش محصولات متنوع مددجویان.
 - طراحی دوره‌های آموزشی تخصصی مهارت‌محور با رویکرد کارآفرینی، مدیریت کسب‌وکار و بازاریابی.
 - راه‌اندازی شبکه مجازی کشوری برای مددجویان بهزیستی جهت عرضه توانمندی‌ها و ظرفیت‌های خود، همچنین اشتراک منابع و توسعه زمینه تشخیص فرصت‌های کارآفرینانه و تیم‌سازی.
 - اجرای دقیق و کارشناسی (غیرسلیقه‌ای) آیین‌نامه‌ها و قوانین حمایتی مصوب شده توسط نهادهای دولتی در کل استان و نظارت مداوم بر آنها.
 - راه‌اندازی پلتفرم‌های آنلاین برای جستجوی شغل و ارائه خدمات کاریابی به مددجویان.
 - ایجاد بستر روش‌های متنوع تأمین مالی برای فعالیت‌های کارآفرینانه مددجویان به ویژه تأمین مالی جمعی و بهره‌مندی از منابع ساختارهای فناورانه مانند پارک‌های علم و فناوری.

ملاحظات اخلاقی

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان در طراحی، اجرا و نگارش بخش‌های پژوهش همکاری داشته‌اند.

منابع مالی

این مقاله مستخرج از طرح پژوهشی با حمایت مادی و معنوی اداره کل بهزیستی استان کرمانشاه انجام شده است.

تضاد منافع

این مقاله با سایر آثار منتشرشده نویسندگان همپوشانی ندارد.

پیروی از اخلاق پژوهش

در این پژوهش، همه حقوق مربوط به اخلاق پژوهشی رعایت شده است.

فهرست منابع

- Amran, S., Abidin, Z., Rasli, A., & Lim, K. (2024). **Strategies for Entrepreneurs with Disabilities to Expand Their Businesses: A Multi Method Study**. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 14(3), 765-779. <https://doi.org/10.6007/IJARBSS/v14-i3/21148>
- Bahry, N. S., Kori, N. L., Ali, A. M., Mat, A., & Adzmi, A. (2023). **The challenges of disabled entrepreneurs: A systematic review**. *Journal of International Business, Economics and Entrepreneurship*, 8(2), 54-54. <https://doi.org/10.24191/jibe.v8i2.24044>
- Bimrose, J., & Barnes, S. A. (2014). **Styles of Career Decision-Making**. *Australian Journal of Career Development*, 16(2), 20-28. <http://dx.doi.org/10.1177/103841620701600205>
- Bush, K. L., & Tassé, M. J. (2017). **Employment and choice-making for adults with intellectual disability, autism, and Down syndrome**. *Research in developmental disabilities*, 65, 23-34. <http://dx.doi.org/10.1016/j.ridd.2017.04.004>
- Dwi, H. (2021). **Social Entrepreneurship Model Based on Quadruple Helix Collaboration: Economic Empowerment in Disabilities Community**. *Journal of Social Entrepreneurship Theory and Practice*, 1(1), 1-11. <https://doi.org/10.31098/jsetp.v1i1.647>
- Fazelpour, M., Navah, A., Moltafet, H., & Saadabadi A. A. (2023). **Develop a paradigm model for applying the social entrepreneurship approach in the field of employment of people with physical disabilities**. *refah*, 23(88), 157-196. <http://dx.doi.org/10.32598/refahj.23.88.4084.1> (In Persian)
- Ghasemi Z., & Mirakzadeh, A. A. (2023). **Identifying the Components and Strategies of Entrepreneurship Development Among the Disabled**. *Journal of Entrepreneurial Strategies Agriculture*, 10(2), 1-14. <https://doi.org/10.1007/10.61186/jea.10.20.1> (In Persian)
- Grisé, E., Boisjoly, G., Maguire, M., & El-Geneidy, A. (2019). **Elevating access: Comparing accessibility to jobs by public transport for individuals with and without a physical disability**. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, 125(3), 280-293. <https://doi.org/10.1016/j.tra.2018.02.017>
- Karbalaie Esmaili, H. R., Menoei, M., & Haghyghat Monfaredd, J. (2021). **Proposing a Model for the Employment of Persons with Disabilities in Public Organizations of Iran**. *refahj*. 20(79), 367-407. URL: <http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-3499-fa.html> (In Persian)
- Katz, L. F., & Krueger, A. B. (2019). **The role of technology in improving employment outcomes for disadvantaged populations**. *American Economic Association Papers and Proceedings*, 109, 1-5. <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/pandp.20191001>

- Kermanshah House of Industry, Mining and Trade (2023). **Report on the potential of Kermanshah province**. Available at: <https://ksh-himt.ir> (In Persian)
- Krippendorff, K. (2004). *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology* (2nd ed.) Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Lombard, M., Snyder-Duch, J., & Bracken, C. C. (2002). **Content analysis in mass communication: Assessment and reporting of intercoder reliability**. *Human Communication Research*, 28(4), 587-604. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2958.2002>
- Mirzamohammadi, M., Hamdi, K., & Navabakhsh, M. (2022). **Entrepreneurship development with the empowerment approach for Disability and Veterans; Provide a model based on foundation data theory**. *Political Sociology of Iran*, 4(16), 758-773, <https://doi.org/10.30510/psi.2022.245841.1241> (In Persian)
- Marín-Palacios, C., Carrero Márquez, O., & Lohan, R. P. (2022). **Review of employment and disability: bibliographic analysis**. *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy*, 16(1), 119-145. <https://doi.org/10.1108/JEC-05-2021-0074>
- Maziriri, E. T., Madinga, W., & Lose, T. (2017). **Entrepreneurial barriers that are confronted by Entrepreneurs living with physical disabilities: A thematic analysis**. *Journal of Economics and Behavioral Studies*, 12(9), 27-45. <https://doi.org/10.22610/jeps.v9i1.1555>
- McDonnall, M. C. (2017). **Additional Evidence for the validity of the employer attitudes toward blind employee's scale**. *Rehabilitation Counseling Bulletin*, 60(3), 155-162. <https://doi.org/10.1177/0034355216642598>
- Murray, K. (2021). **Collaborative approaches to employment facilitation: Engaging clients for better outcomes**. *Social Policy Journal*, 18(2), 45-60. <https://doi.org/10.1007/s11205-020-02506-4>
- Paschen, J., Wilson, M., & Ferreira, J. J. (2020). **Collaborative intelligence: How human and artificial intelligence create value along the B2B sales funnel**, *Business Horizons*, 63(3), 403-414. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2020.01.003>
- Pérez-Macías, N., Fernández-Fernández, J. L., & Rúa Vieites, A. (2022). **Resilience and entrepreneurial intentions of people with disabilities: in search of the Sustainable Development Goals**. *F1000Research*, 11, 726. <https://doi.org/10.12688/f1000research.113565.1>
- Rastegar, A., Pirzad, Z., & Daraya, N. (2019). **Identifying the inhibiting and promoting factors in the entrepreneurship of the disabled**. *Third International Conference on New Developments in Management, Economics and Accounting*. Tehran. <https://civilica.com/doc/949415> (In Persian)
- Shekhe H., Bronk, F., & Zangisheih, S. (2021). **Local development and community-based facilitation approach (Jafarabad neighborhood)**. *Journal of Future Cities View*, 2(1), 61-75 <http://jvfc.ir/article-1-81-fa.html> (In Persian)

- Smith, R. (2018). Employment facilitation in the 21st century: **Moving beyond traditional methods**. *International Journal of Social Welfare*, 27(4), 345-356. <https://doi.org/10.1111/ijsw.12345>
- Vala, A., Dehghan, M. R., & Moobed, M. (2023). **Investigating the relationship between individual and environmental obstacles on the entrepreneurship of disabled people in Yazd province: A study on moderating role of self-confidence**. *Iranian journal of management sciences*, 18(70), 115-136. (In Persian)
- Vakil-o-Roaya, Y., & Aghvami, F. (2019). **Analyzing the effectiveness of factors affecting employment and business start-up of disabled people**. *Transformation and Development Management*, 11(39), 51-60. (In Persian)
- Victor-Aigbodion, V. (2023). **Empowering individuals with disabilities through entrepreneurship in Nigeria: an integrative review**. *International Journal of Home Economics, Hospitality and Allied Research*, 2(1), 135-145. <https://doi.org/10.57012/ijhhr.v2n1.010>
- Yanos, P. T., DeLuca, J. S., Roe, D., & Lysaker, P. H. (2020). **The impact of illness identity on recovery from severe mental illness: A review of the evidence**. *Psychiatry Research*, 288, 112950. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.112950>